

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Iurie Diaconu,

Judecători

Liliana Catan, Ion Guzun, Iurie Bejenaru,

Maria Ghervas,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Constantin Moraru, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018, în privința inculpatei

Costașciuc Veronica XXXXX, născută la
XX XXXXXXXX XXXX în XXXXXX, XXXXXX, fără
loc permanent de trai, cetățeană a R. Moldova,
condamnată anterior prin:

1) sentința Judecătoriei Edineț din 10.10.2008, în
baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la 3 ani
închisoare.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 07.09.2015 – 12.05.2016,
instanța de apel: 20.10.2017 – 16.01.2018,
instanța de recurs: 20.08.2018 – 27.11.2018.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 12 mai 2016, Costașciuc Veronica a fost condamnată în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal la 2 ani închisoare, cu executare în *penitenciar pentru femei*, de la reținere.

De la inculpată s-a încasat în beneficiul părții vătămate Sîrbu A. prejudiciul material în mărime de 1550 lei.

2. Instanța a constatat că la 28 iunie 2015, aproximativ ora 21.00, inculpata Costășciuc V., aflându-se la stația de troleibuz de pe str. București 4, mun. Chișinău, având scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, profitând de starea de ebrietate a lui Sîrbu A., care dormea pe scaunul de la stație, pe ascuns i-a sustras un telefon mobil de model „Nokia Lumia 530”, în care era introdusă cartela SIM nr. XXXXXXXX cu nr. IMEI XXXXXXXX la prețul de 1550 MDL, cauzând părții vătămate un prejudiciu material considerabil.

În temeiul art. 321 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța a examinat cauza în lipsa inculpatei, aceasta fiind anunțată în căutare.

Instanța a reținut că, potrivit declarațiilor inculpatei date la faza de urmărire penală, aceasta a recunoscut vina integral.

Totodată, vinovăția ei este dovedită pe deplin prin probele administrate.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatei în baza art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, ca furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal, că inculpata a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă și a recunoscut vina, că nu au fost constatate circumstanțe atenuante, cele agravante fiind săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru o infracțiune similară.

Or, prin sentința Judecătorei Edineț din 10.10.2008, inculpata a fost condamnată în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, la 3 ani închisoare, astfel că infracțiunea de furt a fost comisă înaintea de stingerea antecedentelor penale, acțiunile acesteia constituind recidivă de infracțiuni, urmând a-i fi aplicată pedeapsa în conformitate cu art. 82 alin. (2) Cod penal.

Acțiunea civilă urmează a fi admisă integral, fiind probată de către partea vătămată și recunoscută de către inculpată în cadrul urmăririi penale.

3. Avocatul Dorin Melinteanu a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatei să-i fie stabilită o pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Apelantul a invocat că pedeapsa aplicată inculpatei este nefondată și prea aspră.

Instanța de fond, la stabilirea pedepsei nu a ținut cont de prevederile art. 75 alin. (1) Cod penal, precum și de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii comise, de mărimea daunei prejudiciabile, de condițiile dificile de viață ale acesteia.

Or, inculpata a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă, iar recunoașterea vinovăției și contribuirea activă a acesteia la elucidarea circumstanțelor săvârșirii faptei, urmează a fi reținute în calitate de circumstanțe atenuante, corectarea ei fiind posibilă fără izolare de societate, în condițiile suspendării condiționate a executării pedepsei.

3.1. Avocata Arina Țurcan a declarat apel suplimentar, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatei să-i fie stabilită o pedeapsă cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Apelanta a indicat că inculpata a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă, în calitate de circumstanțe atenuante fiind constatate recunoașterea vinovăției în cadrul urmăririi penale și contribuirea activă la elucidarea circumstanțelor săvârșirii infracțiunii, căința sinceră, motivul de compătimire cu care a acționat, existența unui copil minor la întreținere, condițiile de viață ale acesteia, motivul săvârșirii infracțiunii constituindu-l necesitatea banilor pentru procurarea produselor alimentare, fapta fiind comisă ca urmare a unui concurs de împrejurări grele de ordin personal.

Potrivit declarațiilor inculpatei, date în cadrul urmăririi penale, aceasta a recunoscut că a sustras telefonul pentru a-l vinde și a-și procura produse alimentare.

Pe lângă aceasta, suma de 450 lei, obținută în urma vânzării telefonului este esențial mai mică decât costul telefonului.

La fel, în calitate de circumstanță atenuantă urmează a fi reținut concursul de împrejurări grele, care sunt legate cauzal de săvârșirea infracțiunii.

Astfel, prezența concursului de circumstanțe atenuante urmează a fi apreciat la individualizarea pedepsei.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018, apelurile au fost admise, casată sentința *în partea penală* și pronunțată o nouă hotărâre în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Costașciuc Veronica a fost condamnată în baza art. 186 alin. (1) Cod penal, fiindu-i numită pedeapsa, cu aplicarea prevederilor art. 82 Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 1 an și 6 luni.

Conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate i-a fost suspendată condiționat, pe un termen de probațiune de 3 ani.

Instanța de apel a recalificat acțiunile inculpatei de la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal la art. 186 alin. (1) Cod penal, cu excluderea calificativului *cauzarea de daune în proporții considerabile*.

Astfel, dauna cauzată părții vătămate este esențială și nu considerabilă, luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, organul de urmărire penală și instanța de fond neargumentând motivul aprecierii prejudiciul cauzat ca unul considerabil și nu esențial. Prin urmare, paguba pricinuită de către inculpată în mărime de 1550 lei, pentru partea vătămată nu poate fi considerată daună considerabilă, iar acțiunile inculpatei urmează a fi recalificate de la art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal la art. 186 alin. (1) Cod penal.

Mai mult, suma de 1550 lei constituie, incontestabil, o daună în proporții esențiale și nu considerabile, din motivul că dauna materială în proporții mici este de până la 1250 lei, și în așa împrejurări, ***dauna considerabilă nu poate porni de îndată după proporțiile mici, or, între proporțiile mici și considerabile mai avem o categorie de daune, cum este dauna esențială.***

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont că inculpata a săvârșit o infracțiune ușoară, are antecedente penale, fiind reținută în privința acesteia starea de recidivă simplă, ca circumstanțe atenuante fiind stabilite recunoașterea vinei și

căința sinceră, prezența unui copil minor la întreținere, care are vârsta de doar un an, cea agravantă fiind săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiune similară.

Deci, în prezența cumulului de circumstanțe atenuante, precum și fiind stabilit că **partea vătămată nu are pretenții de ordin material** sau moral față de inculpată și **nici n-a înaintat acțiune civilă** față de aceasta, în privința ei, cu toate că a fost reținută starea de recidivă simplă, pot fi aplicate prevederile art. 90 Cod penal, nefiind constatate careva restricții referitor la aplicarea pedepsei închisorii, cu suspendarea executării ei pe o anumită perioadă de probațiune.

Conform art. 90 alin. (4) Cod penal, persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și în cazul recidivei periculoase sau deosebit de periculoase, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică.

Or, inculpata a săvârșit o infracțiune ușoară, **în stare de recidivă simplă**, fiind anterior condamnată prin sentința Judecătorei Edineț din 10.10.2008 în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la 3 ani închisoare și având antecedente penale nestinse, a comis o infracțiune cu intenție.

Prin urmare, în privința inculpatei urmează a fi stabilită o pedeapsă pe art. 186 alin. (1) Cod penal, **cu aplicarea prevederilor art. 82 Cod penal**, sub formă de închisoare pe un termen de 1 an și 6 luni, cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Constantin Moraru, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că instanța de apel greșit a reîncadrat acțiunile inculpatei în baza art. 186 alin. (1) Cod penal or, partea vătămată a indicat, atât în instanța de fond, cât și de apel, că prejudiciul cauzat în mărime de 1550 lei, este unul considerabil pentru el, înaintând și o acțiune civilă în cadrul urmăririi penale în vederea recuperării pagubei cauzate. Totodată, partea vătămată a indicat că a procurat telefonul în credit, nedispunând de bani pentru a achita suma integrală, instanța de fond ignorând prevederile art. 126 Cod penal care stipulează că caracterul considerabil sau esențial al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei, iar în cazul prejudicierii drepturilor și intereselor ocrotite de lege de gradul lezării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, la aplicarea pedepsei inculpatei, instanța de apel nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61, 75 Cod penal, incorect stabilindu-i o pedeapsă nonprivativă de libertate.

Or, în privința acesteia nu pot fi aplicate alte măsuri de constrângere mai blânde decât închisoarea, unica metodă de corectare a inculpatei fiind pedeapsa cu închisoare cu executare, aceasta fiind anterior condamnată la o închisoare privativă de libertate, ce denotă că nu a fost atins scopul legii penale de prevenire a săvârșirii de noi infracțiuni.

Potrivit art. 90 Cod penal, stabilirea pedepsei cu suspendarea condiționată a executării pedepsei se admite numai luând în considerație personalitatea vinovatului în cazul circumstanțelor atenuante, legate de scopul, motivele, rolul vinovatului și comportamentul acestuia până la săvârșirea infracțiunii, în timpul și după săvârșirea acesteia.

Totodată, în cadrul examinării cauzei în instanța de fond, inculpata a fost anunțată în căutare pe motivul eschivării de la prezentare în ședințele de judecată, iar instanța de apel, obligând inculpata să nu-și schimbe domiciliul fără permisiune, a ignorat faptul că aceasta nu are domiciliu, în sentință fiind indicat că ea nu are loc permanent de trai, circumstanțe care generează dificultăți la punerea în executare a deciziei, nefiind clar care organ de probațiune va efectua controlul asupra inculpatei în perioada de probațiune.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10), 12) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. În corespundere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Potrivit art. 75 alin. (1) Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel

trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări. Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Hotărârea trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală, se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3., 39., 41.*).

Însă, instanța de apel, dispunând rejudecarea cauzei potrivit regulilor generale, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) a casat sentința în **partea penală** și a pronunțată o **nouă hotărâre** în această parte, dar în descriptiv și dispozitiv lipsește cu desăvârșire soluția cu privire la sentința contestată, în rest, inclusiv privind restituirea corpurilor delictu părții vătămate, admiterea integrală a acțiunii civile și încasarea în beneficiul ei a prejudiciului material în sumă de 1550 lei;

b) recalificând acțiunile inculpatei la art. 186 alin. (1) Cod penal, *cu excluderea calificativului cauzarea de daune în proporții considerabile*, nu și-a fondat concluzia respectivă pe prescripțiile din art. 126 alin. (2) Cod penal, potrivit căror, caracterul considerabil sau esențial al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei.

Or, criteriul de apreciere a mărimii daunei cauzate părții vătămate, invocat de instanță, cum ar fi: **„dauna considerabilă nu poate porni de îndată după proporțiile mici, or, între proporțiile mici și considerabile mai avem o categorie de daune, cum este dauna esențială”**, nu se regăsește în norma de drept menționată, deci nu are niciun suport legal;

c) divergent și neclar a invocat în descriptiv și aplicat în dispozitiv prevederile art. 82 Cod penal, care, în redacția nouă, sunt incidente doar în cazurile recidivei periculoase și deosebit de periculoase, odată ce, inițial a constatat că inculpata a săvârșit o infracțiune ușoară, în stare de **recidivă simplă**;

d) neîntemeiat și divergent a stabilit că: **„partea vătămată nu are pretenții de ordin material față de inculpată și nici n-a înaintat acțiune civilă față de aceasta”**, deoarece contravine materialelor cauzei și sentinței atacate.

Astfel, la urmărirea penală, partea vătămată a fost recunoscută în calitate de parte civilă, solicitând repararea prejudiciului cauzat (*f.d. 14, 15, 104*), acțiunea civilă

fiind admisă integral chiar prin sentința contestată, în dispozitivul cărei este dispusă încasarea de la inculpată în beneficiul părții vătămate Sîrbu A. a prejudiciului material în mărime de 1550 lei, în această parte sentința nefiind casată de instanța de apel.

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, acesta fiind expus neclar, și că recursul de pe rol este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Constantin Moraru, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 ianuarie 2018, în privința inculpatei Costașciuc Veronica XXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 20 decembrie 2018.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas